

Upozornili sme OSN na nedostatočnú ochranu a napĺňanie ľudských práv ľudí so zdravotným znevýhodnením na Slovensku

1.8.2026 - | Amnesty International Slovensko

TLAČOVÁ SPRÁVA ĽUDSKOPRÁVNEJ KOALÍCIE V SPOLUPRÁCI S ORGANIZÁCIAMI SVET TICH A ÚNIA NEVIDIACICH A SLABOZRÁKÝCH SLOVENSKA 30. JÚLA 2026.

Ľudskoprávna koalícia v spolupráci s organizáciami Svet ticha a Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska predložila tieňovú správu Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným znevýhodnením pred nadchádzajúcim preskúmaním Slovenska.

Správa upozorňuje na nedostatočné napĺňanie práv a ich ochranu pre ľudí so zdravotným znevýhodnením vrátane detí a vyzýva štát na prijatie konkrétnych opatrení.

Správa identifikuje viacero závažných problémov vrátane viacnásobnej diskriminácie nepočujúcich rómskych detí v prístupe k inkluzívnemu vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti či iným verejným službám; bariéry v prístupnosti pre ľudí so zdravotným znevýhodnením, neexistenciu strategických politík na ochranu práv žien so zdravotným znevýhodnením a ich nedostatočnú ochranu pred násilím a nedostatočný prístup k spravodlivosti.

Správa tiež poukazuje na pretrvávajúce vážne nedostatky v ochrane ľudí so zdravotným znevýhodnením pred mučením alebo krutým, neludským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním, konkrétne v oblasti obmedzovacích prostriedkov v psychiatrických zariadeniach.

Upozorňuje aj na neexistenciu ochrany intersex detí pred tzv. „normalizačnými“ operáciami. Ústavné zmeny prijaté v roku 2025 oslabujú ochranu pred diskrimináciou a môžu obmedziť práva LGBTI+ ľudí. Ústava totiž po novom uznáva iba dve biologicky určené pohlavia, čím v praxi vymazáva existenciu nebinárnych a intersex ľudí a zvyšuje riziko porušovania ich ľudských práv.

Správa upozorňuje, že napriek viacerým iným legislatívnym zmenám Slovensko naďalej nezabezpečuje plné uplatňovanie práv vyplývajúcich z Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (CRPD, ďalej len Dohovor).

Medzi najzávažnejšie problémy patrí pretrvávajúca segregácia vo vzdelávaní. Deti so zdravotným znevýhodnením nemajú zabezpečené právo na inkluzívne vzdelávanie, čo sa prejavuje aj ich segregáciou v oddelených školách a triedach, neposkytovaním primeraných úprav, dostupných učebníc alebo individualizovanej školskej podpory.

Organizácie zároveň upozorňujú, že ústavné zmeny prijaté v roku 2025 oslabujú ochranu ľudských práv a môžu negatívne zasiahnuť aj ľudí so zdravotným znevýhodnením, najmä v oblasti rovnosti a zákazu diskriminácie.

„Slovensko sa nemôže uspokojiť s tým, že práva ľudí so zdravotným znevýhodnením existujú len na papieri. Segregované vzdelávanie, bariéry v prístupe k zdravotnej starostlivosti či nedostatočná ochrana pred diskrimináciou ukazujú, že štát musí premeniť svoje medzinárodné záväzky na konkrétne opatrenia,“ uviedol člen výkonného výboru Ľudskoprávnej koalície a riaditeľ Amnesty International Slovensko Rado Sloboda.

Odporúčania pre slovenské orgány

Organizácie v správe predkladajú sériu odporúčaní. Medzi nimi sú napríklad účinné zapojenie ľudí so zdravotným znevýhodnením do rozhodovacích procesov, zabezpečenie plnohodnotného inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch a pre všetky deti, ako aj zákaz tzv. „normalizačných“ operácií pre intersex deti.

Vyzývame slovenské orgány aj na zabezpečenie, aby boli bezpečné domy a všetky služby na podporu obetí a preživších násilia plne prístupné aj pre ženy a dievčatá so zdravotným znevýhodnením.

Tieňovú správu spoločne predložili Ludskoprávna koalícia, Svet ticha a Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska pred 35. zasadnutím Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím. To sa uskutoční 19. augusta 2026.

Výbor OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím bude na základe štátnej správy, tieňových správ občianskej spoločnosti a dialógu so zástupcami Slovenska hodnotiť, ako krajina plní svoje záväzky podľa Dohovoru. Výsledkom budú záverečné odporúčania, ktoré určia priority na zlepšenie ochrany práv ľudí so zdravotným znevýhodnením na Slovensku.

Ludskoprávna koalícia združuje 22 organizácií občianskej spoločnosti pôsobiacich v oblasti ochrany ľudských práv.

<https://www.amnesty.sk/ludskopravna-koalicia-tienova-sprava-osn-nedostatocna-ochrana-ludskych-prav>